

KATE THOMPSON

*Strhujúci
príbeh
na motívy
skutočných
udalostí*

MALÁ
VOJNOVÁ
KNIŽNICA

IKAR

MALÁ
VOJNOVÁ
KNIŽNICA

KATE THOMPSON

MALÁ
VOJNOVÁ
KNIŽNICA

Preložila Miriam Ghaniová

IKAR

Kate Thompson
THE LITTLE WARTIME LIBRARY

Copyright © Kate Thompson 2022
Translation © 2023 by Miriam Ghaniová
Cover photographs: Woman © Rekha Arcangel/Arcangel;
Background © Elle Moss/Arcangel;
Additional images © Shutterstock;
Author photo © Debbi Clark.
Cover design by Becky Glibbery
Slovak edition © 2023 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-8949-9

Priateľom z East Endu, ktorí odišli.
Ako slnečné lúče v tieni.
Trish. Minsky. Dot. Jessie. Ann.

Ďakujem všetkým bývalým aj súčasným
pracovníkom knižnice, s ktorými
som strávila veľa poučných hodín rozhovorov.
Nie sú len bibliofili, ale aj ľudomili.

Venujem dievčatám z knižného klubu,
ktoré zmenili rok 2020.

Bude potrebné množstvo lacnej fikcie.

*Vojak bude nosiť knihu v taške na výstroj;
civilista bude mať knihy pri kozube.*

Sme národ čitateľov a vojna zvýši dopyt po knihách.

Frederick J. Cowles, hlavný knihovník knižničnej služby
vo Swintone a v Pendlebury

Prológ

7. septembra 2020

Ludia prichádzajú do knižnice, aby pochopili svet.

Carol Stumpová, prezidentka organizácie Libraries Connected
a hlavná knihovníčka rady v Kirklees

Stará žena kráča po západnom nástupišti stanice Bethnal Green a v dôsledku artritídy sa pohybuje bolestivo pomaly.

„Mama, môžeme ísť?“ pýta sa jej najstaršia dcéra Miranda a snaží sa skryť podráždenie. Musí si ešte vyzdvihnúť zásielku od Ocada a veľmi by si dala kávu. „Nemali by sme sedieť vo verejnej doprave uprostred pandémie.“

Jej mama pohrdavo mávne vychádzkovou palicou. „Ak chceš, choď, ale ja neodídem.“

Miranda sa pozrie na svoju mladšiu sestru Rosemary a prevráti oči. Bože, ich matka vie byť hrozná. Vždy plná energie, ako raz nezabudnuteľne povedal jej bývalý manžel.

„Mama, aspoň si daj rúško na nos,“ prikáže Rosemary. Staršia dáma ju však ignoruje a pohybuje sa s odhodlaním korytnačky.

Dostanú sa na koniec nástupišta a všetky sa zastavia, hľadiac do čierneho ústia tunela.

„Našu dopravnú sieť pravidelne čistíme antivírusovými dezinfekčnými prostriedkami.“ Stará pani číta nahlas z plagátu nalepeného na stene tunela. „To nie je nič nové. Za vojny to robili každú noc.“

„Ty si tu bola počas vojny?“ spýta sa Miranda a zabudne na kávu.

„Žili sme tu dole.“ Matka sa usmeje, tvár má mierne pokrivenú po mŕtvici. „Tvoja teta Marie tu dokonca chodila na hodiny stepu.“

Miranda znepokojene zovrie pery.

„Začínaš byť zmätená, mama. Ľudia dole počas Blitzu iba spali.“

„Možno mám na hlave sneh, ale stále mám všetkých päť pokope!“ vyštekne stará dáma hlasom ostrým ako ihla. Zúfalo miluje svoje dcéry, no želá si, aby sa o ňu stále nestarali a aby nepretržite nekontrolovali, či sa u nej neprejavujú príznaky senility.

Zavrie oči. Vtieravé myšlienky vyhrávajú v jej mozgu ako dychovka. Horúčava. Krv. Dym.

Spomienky, o ktorých sa domnievala, že sa zmenili na hrdzu, sa znovu objavili, ostré a dostatočne klzké, aby sa dostali späť cez trhliny. Potkne sa, jej palica hlasno klopká po nástupišti. Niekoľko cestujúcich sa obzrie a potom sa ako námesační vrátia k svojim mobilom.

„Sadni si, mama.“ Rosemary sa vrhne dopredu a vedie ju na lavičku pod nápisom stanica Bethnal Green. „Musíme ťa dostať domov.“

„Nie!“ odsekne. „Nie, kým nenájdeme knižnicu.“

Prichytí svoje dcéry, ako si ponad rúška vymieňajú pohľady.

„Mama,“ povie Rosemary pomaly a ukáže nahor. „Knižnica je nad zemou, sme v metre, spomínaš si?“

„V podstate to momentálne ani nie je knižnica,“ ozve sa Miranda. „Je to testovacie centrum na kovid. Videla som to cestou sem.“

Vlak na centrálnej linke sa rúti a nesie so sebou horúci oblak vzduchu. Jej mozog je unavený, myšlienky sú pomalé a zahmlené. Čo myslí tým testovacím centrom? Ona už to-
muto svetu nerozumie.

„Pani Rodinská?“

Kráčajú k nim dvaja muži vo fosforeskujúcich vestách s vysokou viditeľnosťou, s tvármi prekrytými lesklým plastom.

„Áno, to som ja.“

„Ja som tlačový hovorca Peter Mayhew a toto je prednosta stanice Grant Marshall. Ďakujem, že ste sa ozvali.“

„Ja ďakujem vám, mladý muž, lebo ste súhlasili, že mi vrátite tie veci. Sú pre mňa veľmi cenné.“

„Viem si to predstaviť,“ povie tlačový hovorca a vycíti publicitu.

„Koľko rokov máte, pani Rodinská?“ opýta sa prednosta stanice. „Ak to nie je príliš dotieravé.“

„Vôbec nie. Mám osemdesiatosem rokov. Väčšinu mladosti, teda formovania osobnosti, som strávila v tomto tuneli.“

„Milostivá, držíte sa dobre,“ zasmeje sa.

„Som žena, nie kus lešenia, synku. A naozaj máte moje listy?“

„Mama, čo to má znamenať?“ spýta sa Rosemary, ale matka nepočúva, pretože tlačový hovorca jej ich už podáva v zapečatenom plastovom vrecku.

„Našli sme ich počas nedávnej rekonštrukcie za dlaždicami v tomto tuneli, zastrčené v knihe v nejakej starej škatuli.“

Prikývne. „To bola zadná časť knižnice.“

Ruky sa jej mierne chvejú, keď otvorí obal a vyberie listy previazané krémovou stuhou. Zdvihne ich k nosu.

„Ešte stále voňajú knižnicou.“

„Bolo by úžasné, keby ste súhlasili s rozhovorom pre BBC o náleze svojich vojnových listov.“

„Prirodzene, ale ak vám to neprekáža, rada by som sa v tichosti najprv porozprávala so svojimi dcérami.“

„Samozrejme, prídte za mnou, skôr ako odídete.“

Odchádzajú a stará dáma sa obracia k zmätenej Rosemary a prekvapenej Mirande.

„Tieto listy,“ ukáže zväzok, „preto sme tu. Myslela som si, že som ich navždy stratila.“

Sugestívna vôňa starého plesnivého papiera otvára cesty jej mysle a spomienky sa vracajú. Počuje detský smiech, ktorý sa ozýva v tuneloch. Jemné šuchotanie otáčajúcich sa stránok. Hukot. Na stránku knihy v knižnici dopadne kovová pečiatka. Vrzganie knižničného vozíka. Zachytí vôňu karbolu, dezinfekčného prostriedku na ruky z dvadsiateho storočia. To sú vône jej osobnej histórie.

Hlboko dolu, ešte hlbšie ako tieto tunely, sa skrývajú iné spomienky. Jedna myšlienka sa však vytrvalo prediera na povrch: čo ak ju tento vírus dostane? Niekedy má pocit, že to ani nie je otázka, či ju premôže, ale kedy. Ak zomrie bez toho, aby povedala dcéram pravdu, potom sa jej príbeh skončí s ňou, a to by bola určite oveľa ničivejšia zrada ako tajomstvá, ktoré skrývala. Čo jej to len Clara povedala?

Zomrieš dvakrát. Raz, keď ti prestane biť srdce, a druhýkrát, keď sa naposledy vysloví tvoje meno.

Je čas sfúknuť prach z jej vojnových tajomstiev.

„Bola som zbabelá, keď som vám nepovedala celú pravdu,“ ticho prizná a spustí si rúško. „Všetko vám porozprávam. Začnime v knižnici.“

1

3. marca 1944

Clara

*Vždy som mala pocit, že knihovníci by sa mali
snažiť povzbudzovať, nie odsudzovať čítanie.
Chcete predsa poskytnúť ľuďom skvelý zážitok.
Kto ste, aby ste posudzovali, aký zážitok to je?*

Alison Wheelerová, MBE, bývalá výkonná riaditeľka
Suffolk Libraries, aktivistka v oblasti knižníc
a členka Správnej rady CILIP

„Smie sa v knižnici plakať?“

„Bože! Odkiaľ si sa tu vzala?“ Clara potlačila slzy. „Myslela som si, že som zamkla dvere!“

Nebolo práve vhodné vidieť usmrkanú knihovníčku s červenými očami nad vozíkom s knihami.

Clara nakukla cez pult a zbadala drobnú tvár za dlhou ofinou.

„Prepáč, zlatko, začneme odznova? Ja som Clara Buttónová, knihovníčka v tejto pobočke.“

„Aha. Ja som Marie.“ Dievča si odfúklo a ofina odhalila zvedavé hnedé oči.

„Dáš si nejakú sladkosť, Marie?“

„Sú sladkosti povolené?“

„Mám tajnú zásobu mrazených citrónov,“ žmurkla. „Pre prípad núdze.“

Marie sa rozšírili oči.

„Vedela som, že sú tvoje obľúbené.“

Marie vystrela ruku, vzala si sladkosť a vtisla si ju do úst.

„Ako to viete?“

„Poznám obľúbené jedlo každého návštevníka.“

„Stavím sa, že neviete o mojej obľúbenej knihe.“

„Stav sa, že ju uhádnem! Hneď to bude. Koľko máš rokov?“

Ukázala Clare osem prstov.

„Osem, to je krásny vek!“

Clara vošla do detského oddelenia knižnice a prechádzala prstami po policiach ako pavúk. Dievča sa uškŕňalo, pobavené touto hrou.

Prst sa zastavil pri *Čiernej kráske*, ale tá bola príliš smutná, a potom prešiel na *Popolušku*, no bola príliš ružová, a nakon sa pomaly dotkla knihy *Vietor vo vrúbach*.

„Mám pravdu?“

Prikývla. „Najviac sa mi páči ropucha.“ Marie lačne prechádzala očami po Clarinej starostlivo zásobenej knižnici.

„Je to tu ako v Aladinovej jaskyni.“

Clara pocítila ohromnú pýchu. Trvalo jej takmer tri roky, kým jej knižnicu vybavili tak dobre ako túto po bombardovaní.

„Môžem si ju požičať? Nemohla som si vziať svoju.“

„Evakovali ťa?“

Marie prikývla. „Otca sme nechali v Jersey.“

„To ma mrzí. Určite ti chýba.“

Prikývla a prekrútila si rukáv.

„Moja sestra vraví, že o tom nemám hovoriť. Smiem sem teda chodiť?“

„Som si istá, že Ťa môžeme zapísať,“ odpovedala Clara. „Ak dokážeš presvedčiť svoju mamu, aby prišla a vyplnila formulár. Potrebujem vidieť len lístok z útulku.“

„Nemôže prísť. Moja sestra povedala, že je veľmi zaneprázdnená vojnovou prácou.“

„Aha, dobre, možno by si tvoja sestra mohla nájsť päť minút.“

„A prečo ste plakali?“ zamrmlala Marie a posunula si mrazený citrón na druhú stranu úst. Líce sa jej nafúкло ako škrečkovi.

„Lebo som bola smutná.“

„Prečo?“

„Chýba mi niekto výnimočný, vlastne traja ľudia.“

„Mne takisto. Smútim za otcom. Dokážete udržať tajomstvo?“ Oči sa jej rozšírili. Možno to bola sladkosť na jazyku alebo vidina knihy, ale Clara cítila, že toto dievčatko zúfalo potrebuje dôverníčku.

„Prisahám,“ sľúbila a oblizla si prst. „Knihovníci sú výborní v udržiavaní tajomstiev.“

„Moja m...“

„Marie Rose Kolská!“ prerušil ju ostrý hlások od dverí. „Čo tu robíš?“

Clara si inštinktívne premerala dievča vo dverách, všimla si bledú, vážnu tvár.

„Je mi to veľmi ľúto, slečna, moja sestra by tu nemala otravovať. Povedala som jej, že sa stretne pri našom lôžku.“

„Prišla som na večerníček,“ namietla Marie.

„Nebud' taká hlúpa hus, Marie, nijaký večerníček nebude.“

„Ale býva,“ prerušila ju Clara, cítila potrebu brániť dievčatko. „Tvoja sestra má úplnú pravdu. Každý večer čítame v knižnici o šiestej večer rozprávku na dobrú noc, lenže

dnes večer som ju musela pre povinnosti zrušiť. Prídte však zajtra.“

„Možno. Poď, Marie,“ dievča potiaholo svoju mladšiu sestru za ruku smerom k dverám.

„*N'en so ffl'ye un mot.*“ Clara nevedela po francúzsky, ale bolo zrejmé, že Marie dostáva hubovú polievku.

„Vráť sa, tú knihu ti odložím.“

Už však boli preč, ich kroky sa ozývali po nástupišti smerom na západ.

Clara podišla k dverám a zamyslene za nimi hľadela, keď prechádzali okolo divadelnej časti. Marie poskakovala v podivných ponožkách a teniskách. Jej staršia sestra mala stiahnutý a zapnutý kabát. Ani trochu sa nepodobala na väčšinu mladých dospievajúcich dievčat, ktoré spávali v noci v stanici Bethnal Green. Napríklad Minsky Agombarová a Pat Spicerová. Každý večer ich videla schúlené na kovových lôžkach, keď zamykala knižnicu a šla domov. Chichotali sa a navzájom si prepichli uši ihlami svojich matiek. Vo svojej malej podzemnej knižnici videla všeličo. Sestry zmizli z Clarinho dohľadu v štipľavom šere podzemia.

V kaviarni v rezervačnej hale nad nimi Dot a Alice vyprážali ryby pre židovských obyvateľov útulku v rámci príprav na sabat. Zápach sa šírila nadol a miešal sa s karbolom. Bolo ho cítiť aj dole v tuneloch.

Clara si s ťažkým povzdychom uvedomila, že má ešte menej času, aby si namaľovala tvár a upravila sa pred mučivou pantomímou, ktorá ju čakala.

Jej pohľad dopadol na večerné vydanie denníka *Daily Express*, ktoré ležalo otvorené na pulte knižnice.

BLITZ VYTVÁRA KNIŽNÝ BOOM, stálo na titulnej strane nad jej príšernou fotografiou s podtitulkom *Milovníci kníh sa dostávajú do podzemia.*

Milovníci kníh?

Ani pri tom sa článok nezastavil.

Mladá bezdetná vdova Clara Buttonová vedie jediná knižnicu v podzemnom úkryte v Británii, postavenú nad západnými koľajami linky metra na stanici Bethnal Green. Zbombardovanie centrálnej knižnice v Bethnal Green v prvom týždni malo za následok tragickú udalosť. Zahynul knihovník detského oddelenia Peter Hinton. Pani Buttonová sa ocitla na vedúcej pozícii. V neprítomnosti mužských kolegov odvážne zorganizovala presun štyritisíc zväzkov do podzemia, kde dohliadala na výstavbu dočasnej knižnice, ktorá funguje sedemdesiatosem metrov pod zemou.

Naši barbarskí nepriatelia môžu byť pekelné odhodlaní spáliť Londýn do tla, ale pod povrchom mesta pani Buttonová pokojne pokračuje v pečiatkovaní kníh a zabezpečuje, aby mal každý k dispozícii kvalitné publikácie, pri ktorých zabudne na bombové útoky.

Veta o bezdetej vdove ju priviedla k slzám. Bola to pravda, ale musel niekto jej stav tak bezočivo oznámiť celému národu?

Clara si znova spomenula na Duncana a svoj hlboký a páľčivý smútok, zapichnutý do srdca ako horúci nôž. Na jeho tvár na prahu, keď odchádzal do boja, vyleštené čižmy, jeho nadšenie dieťaťa na letnom jarmoku. V hlave jej vírili otázky.

Na čo myslel vo chvíľach pred smrťou? Mala by sa vzdať práce v knižnici? Ako dlho ešte budú pretrvávať lži?

„Nie!“ vyhlásila a pritlačila si prsty na oči. „Teraz to nebudem robiť. Nie dnes.“ Stačí jeden plač denne, ale nikdy

nie v knižnici. To boli jej pravidlá a ona už jedno porušila. Okrem toho, kto tu v Bethnal Green nenosil na sebe náklad smútku ako Atlas? Ľudia potrebovali vidieť bystrú a veselú knihovníčku, nie uplakanú ženu.

Šuchot vo dverách vytrhol Claru z pochmúrnych myšlienok.

„Dopekla, možno je marec, ale je chladnejšie ako v zime.“

Na pulte sa objavil obrovský podnos s chlebičkami a párkami.

„Šunka od kosti, pravé maslo... To je, však? Urobila som obchod s Dot z kaviarne. Sľúbila som jej dvojnásobok výpožičiek na budúci týždeň. Počkaj, čo je to?“ Štíhla ruka vytrhla výtlačok denníka *Daily Express*, ktorý Clara práve čítala.

„Super, nie? Nezachytili však tvoju najlepšiu stránku, či áno? Na tejto fotke vyzeráš naozaj hrozne,“ oznámila úprimne. „Mala by som ťa dať trochu do poriadku, aby si na ďalších pôsobila lepšie.“

„Vďaka, Ruby!“ Clara sa zasmiala.

Ruby Munroeová bola jej najlepšia priateľka a v poslednom čase aj knižničná asistentka. „Nie som kvalifikovaná na rozdiel od našej Clary,“ odvetila každému, kto sa pýtal, aj tým, čo sa nezaujímali. „A som hrubá ako dve krátke dosky.“ Ibaže to nebola pravda. Ruby mala viac odvahy a ľstivosti ako väčšina mužov, ktorých Clara stretla. Jej najlepšia kamarátka od základnej školy sa preplietala životom s väčšou drzosťou ako priemerný obyvateľ Bethnal Green. V Rubinom svete nebolo nič nemožné, všetko vedela nejako vyriešiť alebo vyjednať.

Bola pravda, že Clara vyberala knihy, dohliadala na katalógizáciu a Brownov systém vydávania, odpovedala na zložité otázky a robila bibliografické rešerše. Ruby mala so-

ciálne cítenie a dokázala sa spojiť s rozsiahlym spektrom života, ktorý sa nachádzal v knižnici.

„Ach, moja, ty si plakala.“ Ruby si rozviazala uzol na šatke a zatvárala sa smutne. „Myslela si naňho?“

Clara prikývla.

„Na Duncana alebo na Petra?“

„Na oboch. Práve toto ocenenie ma prinútilo uvažovať, ako by sa im tento večer páčil.“

Ruby pokrútila hlavou. „Toto je tvoj večer, Clara Buttónová. Dáme si niečo dobré. Viem, že v knižnici sa nesmie fajčiť, ale jedenkrát môžeš urobiť výnimku. Kým sa prezlečieš do tohto,“ prehrabala sa vo svojej taške a vytiahla niečo červenej farby ako hasičské auto. „Idem namiešať rýchly osviežujúci nápoj.“

Clara cítila, ako jej v žalúdku stúpa kyselina. „Nemyslím si, že to zvládnem.“

„Dva aspiríny a džin to napravia, Clara!“ Ruby sa usmiala, zapálila si čiernu Sobranie a naliala štedrú dávku z fľaše do dvoch pohárov od džemu. „Polovica East Endu už číta *Čítajme pre víťazstvo*. Chcú sa ti poďakovať. „Zlé časy sú dobré pre knihy,“ pokračovala a hodila do seba nápoj. Poriadne ju striaslo. „Dopekla, aj ty si dôležitým kolieskom vojnovnej mašinerie, tak si uži svoju chvíľu, dievča.“

„Ruby, nemyslíš si, že toto ocenenie, načasovanie na dnes večer je trochu zvláštne?“

„Samozrejme.“ Ruby pokrčila plecami. „Hovorí sa tomu pochovávať zlé správy. Zdôrazniť pozitíva útulku, aby sa zakryla jeho minulosť. To vie každý.“

„Neprekáža ti to?“ Clara trvala na svojom. „Po tom všetkom, čím ste ty a tvoja mama prešli? Nehovoriac o polovici ľudí v tomto útulku. Tu dole nie je ani jeden človek, ktorého by tá noc nezasiahla.“

Ruby sa neisto usmiala a znovu si naniesla červený rúž. „Stalo sa to. Kto v tomto útulku niekoho nestratil? Teraz poď a prezleč sa.“

„Myslela som si, že si oblečiem toto,“ prehodila Clara a pozrela sa na svoju obvyklú blúzku zastrčenú do nohavíc.

„Zajtra budeš na titulnej strane všetkých novín, nemôžeš vyzerieť ako strašiak do maku.“

„Nie som od toho ďaleko,“ zasmiala sa.

Ruby zdvihla obočie. „Obleč sa pekne. Máš iba dvadsaťpäť rokov.“

„To je pravda, ale toto je už príliš!“ Clara sa zamračila a vytiahla červené šaty.

„Porozprávame sa o tom, kým ti zapnem zips.“ Ruby žmurkla a zovrela cigaretu medzi zubami.

O pol hodiny neskôr bola Clara nasúkaná v šatách a obutá v Rubiných topánkach na závratne vysokých podpätkoch. Clara nikdy nevidela svoju malú knižnicu takú rušnú. Úradníci z ministerstva informácií sa miešali s novinármi a bežnými užívateľmi knižnice. V dôsledku zakrivenej strechy podzemného tunela bola akustika taká jasná, až sa zdalo, že hluk dosiahol v jej hlave crescendo. Vedľa sa nachádzalo kryté divadlo, kde v ten večer hosťoval ruský operný spevák, a keď sa rozcvičoval na svoje večerné vystúpenie, jeho silný hlas sa valil tunelom na Central Line ako vagóny metra.

Zástupkyňa vedúceho útulku pani Chumbleyová robila, čo mohla, aby zadržala more zvedavých detí, ktoré sa dožadovali takisto ísť do knižnice a uchmatnúť si aspoň párok.

Clara si všimla Maggie May a jej najlepšiu kamarátku Molly spolu so Sparrowom, s Ronniem, Tubbym a ostatnými krysami z metra, ako sa sami nazývali. Plazili sa po rukách a kolenách.

Clara na nich žmurkla. Oveľa radšej by sedela s prekříženými nohami a bez topánok na podlahe a nahlas čítala deťom, než bola zviazaná ako poník na nejakom predstavení. Nachádzali sa v polovici knihy *Rodina z ulice One End* od Evy Garnettovej a pár kapitol už dokázalo, že vyvádzanie rodiny Rugglesovcov je priam neodolateľné.

„Von!“ zakričala pani Chumbleyová, keď chytila Sparrowa za krk.

Nasledovalo jemné poklepanie po pleci. Clara sa otočila a uvidela jedného z pravidelných návštevníkov knižnice pána Peppera, staršieho pána a jeho manželku, ktorým zbombardovali pred dvoma rokmi dom a teraz bývali natrvalo v metre.

„Nebudem vás zdržiavať, moja drahá,“ ozval sa. „Je to tu pre moju ženu príliš hlučné, preto sa odoberieme na svoje lôžka, ale chcel som vám povedať, že ste si to ocenenie zaslúžili. Táto knižnica je to najlepšie, čo postretlo tento útulok.“ Usmial sa a okolo očí sa mu urobili drobné vrásky.

„Vďaka, pán Pepper. Ste jeden z mojich najusilovnejších čitateľov.“ Pozrela na jeho manželku. „Nie je veľa takých, ktorí môžu tvrdiť, že zvládli *Vojnu a mier* za dva týždne.“

„Doma prečítal celú našu zbierku kníh, kým nám nezbombardovali dom,“ prehovorila jeho žena tichým hlasom, až sa Clara musela nakloniť bližšie, aby ju počula. Voňala po Yardleyho levanduli a mala tú najjemnejšiu pleť. „Strata celej našej knižnice bola dosť veľká rana, ale nájsť vašu malú vojnovú knižnicu je úžasné, moja drahá.“

Pán Pepper hľadel zbožňujúco na svoju ženu.

„Žiaľ, zrak mi nedovoľuje čítať ako kedysi v mladosti, ale musím priznať, že toto je pre mňa luxus posledných pár rokov. Neviete si predstaviť, čo ste pre mňa vykonali, pani Buttonová.“

„Pán Pepper,“ ozvala sa, „poznáte ma predsa už tri roky, prosím, volajte ma Clara.“

„Vždy si potrpel na formality, dlhé roky bol riaditeľom,“ usmiala sa pani Pepperová. „Už ho nezmeníte, moja drahá. Skôr ako pôjdeme, musím vám povedať, že mám v Pinneri sesternicu, ktorá rozdáva nejaké knihy v rámci záchranej akcie, ale my sme ju presvedčili, nech nám ich radšej dá, aby sme ich mohli darovať vašej knižnici.“

„Ach, úžasné!“

„Je brutálna čitateľka, miluje najmä trilery a záhady. Vytvorila celkom slušnú zbierku Agathy Christie, Dorothy L. Sayersovej a Margery Allinghamovej. Chcete ich?“

„Panebože, pravdaže! Trilery spolu s historickými romancami sú naše najpožičiavanejšie knihy, doslova letia z regálov.“

„Človek by si myslel, že ľudia majú dosť násilia v skutočnom svete,“ poznamenal pán Pepper.

„Zaujíma ich, kto je vrahom. Intrigy a napätie sú dokonale protilátkou na túto vojnu,“ zamyslela sa Clara.

„Naozaj čudné!“

Nad nimi sa týčila postava pani Chumbleyovej. Dokonca aj v podpätkoch musela Clara natiahnuť krk, aby na ňu dovidela.

Chudera pani Chumbleyová. Nikdy nebola vydatá. Oslovovali ju pani len zo zdvorilosti. Tvár mala vždy strnulú v stálom nesúhlasnom výraze.

„Čítate skôr knihy z Mills and Boon?“ Pán Pepper sa usmial.

„Nebudte absurdný.“

„Čo teda rada čítate, pani Chumbleyová?“ zdvorilo sa opýtala pani Pepperová.

„Čítam?“ posmievala sa. „Kde by som našla čas na číta-